

LUUYDINTUTKIMUKSET

Bm-Aspir, 10023 (sternaalipunktio/kristapunktio/luuytimen aspiraatio- eli imunäyte)

- 1 Tutkimus sisältää lausunnon luuytimen MGG- ja rautavärjäyksestä sekä perifeerisen veren sivelyvalmisteesta.
- 2 Tutkimusta tilattaessa ohjelma pyytää tilaavan lääkärin nimen sekä hematologisen pyynnön lähetetiedot. Ohjelma pyytää tilaamaan myös verenkuvatutkimuksen ja erittelyjakauman (B-PVK+T ja B-Diffi).

Tutkimus on tilattava (TYKS puh. 313 1933 tai Oberon ajanvarauksen kautta, TKS puh. 313 6314, muut toimipisteet kyseisen toimipisteen laboratorio-osasto). Laboratoriohoitaja tekee näytteen oton yhteydessä luuydinvalmisteet.

Indikaatiot:

- Pahanlaatuisen veritaudin epäily ja seuranta.
- Epäselvä anemia
- Epäselvä trombosytopenia tai leukopenia.
- Epäselvä trombosytoosi, leukosytoosi, erytrocytoosi.
- **Aspiraatio ei aina ole diagnostinen luuydintä infiltoivissa taudeissa (esim. lymfoomissa) tai luuytimen hypoplasiassa. Näissä tilanteissa tai mikäli halutaan tarkka arvio luuytimen solukkuudesta, on syytä ottaa luuydinbiopsia.**

Näytteenotto:

- Luuytimen aspiraationäyte voidaan ottaa rintalastan yläosasta (sternaalipunktio) tai suoliluun takaharjanteesta (kristapunktio). Sädehoitoa saaneelta alueelta ei saada edustavaa näytettä.
- Näytteenottokohta puudutetaan klorheksidiinillä ja näyte otetaan steriilisti.
- Näytteenottokohta puudutetaan lidokaiinilla. Mikäli potilaalla on puudutusaineallergia, on siitä oltava maininta läheteessä. Toimenpide on hyvin pieni ja nopea mutta jotkut potilaat saattavat jännittää kohtuuttomasti. Tällöin voidaan antaa esilääkkeeksi esim. 5 – 10 mg diatsepaamia p.o. noin 20 – 30 min ennen toimenpidettä.
- Näytteeksi otetaan sternaalipunktioneulalla n. 0.5 ml luuydintä (verta ja luuytimen tukikudoksen kappaleita (mannarynimäisiä partikkeleita). Aspiraation aikana potilas saattaa tuntea hetkellisen vihlaisun, muuten toimenpide on kivuton.
- Näytteenottokohta peitetään steriilillä haavatyynyllä ja pidetään kuivana 3 vrk.
- Laboratoriohoitaja tekee aspiraationäytteen sivelyvalmisteita objektilasille, valmisteet värjätään (MGG- ja rautavärjäys) ja lääkäri tutkii näytteet mikroskoopilla ja antaa lausunnon.

Erikoisnäytteet:

- Pahanlaatuisten veritautien immunofenotyyppitys esim. akuutin leukemian tai kroonisen lymfoproliferatiivisen taudin luokituksessa (Bm-Blamark atk nro 353).
- Pahanlaatuisten veritautien immunofenotyyppinen jäännöstautianalytiikka (Bm-MRD-vs atk nro 11810).
- Kromosominäytteet (Bm-Kromosomit atk nro 2152 ja siihen liittyvä veren kromosomitutkimus B-KARYOT atk nro 11863, Bm-FISHEMA atk nro 10926) ja molekyylibiologiset (Bm-BlaPCR atk nro 11627 tai Bm-Molbiol atk nro 10797) tutkimukset pahanlaatuisten veritautien diagnostiikassa ja seurannassa.
- Mikrobiologiset tutkimukset: bakteeri-, virus- ja sieniviljelyt ja bakteeri- ja virus-PCR. Atk-numerot löytyvät laboratoriotutkimusten ohjekirjasta. Epäselvissä tilanteissa on aina varmintä kysyä ohjeita (virusoppi, THL, mikrobiologia 938).

Bm-Biopsia, 10024 (trepanaatio, luuytimen histologinen koepala)

1. Tutkimus sisältää lausunnon samanaikaisesti otetun luuytimen aspiraationäytteen MGG- ja rautavärjäyksestä sekä perifeerisen veren sivelyvalmisteesta. Lisäksi tutkimukseen kuuluu lausunto biopsianäytteen painantavalmisteiden MGG-värjäyksestä. Patologi antaa lausunnon PAD-näytteestä.
2. Tutkimusta tilattaessa ohjelma pyytää tilaavan lääkärin nimen sekä hematologisen pyynnön lähetetiedot. Ohjelma pyytää tilaamaan myös verenkuvatutkimuksen ja valkosolujen erittelyjakauman (toimipaikasta riippuen B-PVK+T ja B-Diffi) sekä biopsian histologista tutkimusta varten Bm-PAD (4061). Bm-PAD-pyyntö vaatii myös lähetetiedot. Tutkimus on tilattava (TYKS-kantasairaala puh. 313 1933, TYKS-T-sairaala Oberon ajanvarauksen kautta, TKS puh. 313 6314, muut toimipisteet kyseisen toimipisteen laboratorio-osasto). Laboratoriohoitaja tekee näytteen oton yhteydessä luuydinvalmisteet.

Indikaatiot:

- Lymfoomien levinneisyyden selvittely, luuydininfiltraatin laajuuden määrittäminen (lymfoomasolukko aspiroituu huonosti tai ei lainkaan).
- Myelofibroosi.
- Sytopeniat/aplasiat.
- Maligniteettien luuydinmetastaasiepäilyt.
- **Kun luuydinnäytettä ei saada aspiraatiotekniikalla (dry tap).**

Näytteenotto:

- Biopsianäyte (trepanaatio) otetaan suoliluun takaharjanteesta (crista iliaca posterior). Yleensä otetaan samalla myös aspiraationäyte.
- Näytteenottoa kohdalla puhdistetaan ja puudutetaan samoin kuin aspiraationäytettä otettaessa.
- Näytteenottoa kohdalla tehdään n. 0.5 cm mittainen ihoviilto. Näytteeksi otetaan biopsianeulalla n. 2 mm x 10 mm kokoinen pala luuydintä. Useimmat potilaat kokevat näytteenoton epämiellyttävänä painamisen tunteena mutta riittävän puudutuksen jälkeen toimenpide ei ole kivulias.
- Näytteenottoa kohdalla pidetään kuivana 5 vrk.
- Marevan-hoito tai vaikeakaan trombosytopenia eivät ole vasta-aihe trepanaatiolle.